

Nr 121.

Av herr **Holmgren m. fl.**, om *avslag å Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till upplysningsarbete för freden.*

1930 och 1931 års riksdag beviljade till upplysningsarbete för freden 32 000 kronor vardera året. 1932 års riksdag sänkte anslaget till 25 000. 1933, 1934 och 1935 års riksdag anslog vardera 15 000 kronor till samma ändamål. Fjolårets riksdag fann skäligt höja anslaget till 20 000 kronor och Kungl. Maj:t föreslår innevarande års riksdag att höja anslaget till 25 000 kronor.

I en vid 1931 års riksdag av andrakammarhögern väckt motion framhölls följande.

»Sveriges folk är ett fredsälskande folk. Vår önskan att på fredlig väg avveckla konflikter mellan oss och andra ha vi redan för 25 år sedan klart och tydligt manifesterat, och vi ha bestämt hävdad vår avsikt att hålla oss utanför konflikter mellan andra nationer, då vi under det fruktansvärdaste av alla krig som hittills rasat, i vilket flertalet av världens stater voro inblandade, avvisade varje försök att kränka vår neutralitet från vilket håll sådana försök än kunde påvisas.

Att bedriva agitationsverksamhet för att upplysa allmänheten i Sverige om fredens välsignelse och krigets förbannelse är att bruka vida större våld än nöden kräver. Om världsfreden skulle vara beroende av den ståndpunkt, som Sveriges folk intager till frågan om krig eller fred, då är den tryggad utan 32 000 kronor om året till fredspropaganda.

Dess värre avgöras icke frågor om krig eller fred av oss. Det är stormakterna förbehållet att så göra, vare sig det gäller Europa eller andra delar av världen.

Det är sålunda ute bland de stora nationerna vi böra förlägga vårt fredsarbete, för så vitt vi avse att ernå ett positivt resultat. En av svenska statsmedel understödd fredspropaganda i främmande länder måste emellertid anses innebära en inblandning från vår sida i andra makters inre angelägenheter och är sålunda icke ägnad att stärka de fredliga förbindelserna mellan landet i fråga och Sverige.

En statsunderstödd propaganda i främmande land kan icke äga rum annat än genom det officiella organ för sådan propaganda, som vi förskaffat oss genom Nationernas förbund. Till detta förbund erlægga vi emellertid årligen en kontribution, som för budgetåret 1931—1932 föreslås uppgå till 392 700 kronor.

När sålunda intet behov av fredspropaganda föreligger inom vårt land och vi av internationella hänsyn måste avstå från en välbehövlig propaganda bland stormakterna, kunna undertecknade icke finna det av Kungl. Maj:t

till 'Upplysningsarbete för freden' föreslagna beloppet av 32 000 kronor vara välmotiverat i all synnerhet i tider, då andra nödvändiga anslagskrav av finansiella skäl blivit av Kungl. Maj:t avvisade.

I statsverkspropositionen återfinnes å sidorna 46 och 47 under tredje huvudtiteln en uppgift om huruledes de för innevarande budgetår anvisade medlen till 'Upplysningsarbete för freden' blivit disponerade. Bland sammanslutningar, vilka erhållit statsunderstöd, finner man sådana, vilkas verksamhet icke huvudsakligast inriktats på upplysning rörande freden utan i högre grad tagit sikte på en helt annan fråga nämligen den om en isolerad svensk avrustning, en åtgärd som enligt vår bestämda övertygelse ingalunda är ägnad att öka utsikterna för oss att allt fortfarande få åtnjuta fredens välsignelse utan tvärt om utsätter oss för allvarlig risk att inblandas i krigiska förvecklingar.

Efter en ingående omprövning funno statsmakterna år 1925, att förhållandena ute i världen icke voro sådana, att vi kunde taga på vårt ansvar att lägga vårt land värnlöst mot yttre fiender. För den skull beslöto statsmakterna, att vårt försvarsväsende skulle bibehållas vid en viss bestämd omfattning, ett beslut som alltjämt äger giltighet. Utan att riksdagen erhållit någon större förändring i sin sammansättning, sedan detta beslut fattades, har emellertid riksdagen anvisat ett anslag till upplysningsarbete för freden, vilket från och med budgetåret 1930—1931 uppgår till 32 000. Detta anslag har emellertid faktiskt delvis utnyttjats för en propaganda, som avsett att upplysa det svenska folket om, att det beslut riksdagen fattade år 1925 rörande rikets försvar och som fortfarande upprätthålles, bör upprivas och försvaret helt och hållet nedläggas.

Det vill förefalla betänkligt inkonsekvent, att riksdagen beviljat medel till propaganda mot sina egna beslut, och det minsta man härvidlag måste kräva är, att medlen icke få användas till propaganda för en isolerad svensk avrustning.»

Vad sålunda för sex år sedan uttalades äger allt fortfarande giltighet.

Under den tid, som gått sedan ovanstående uttalande gjordes, har dock den ändring i medelsdispositionen vidtagits, att från delaktighet av medlen uteslutits sådana sammanslutningar, som bedriva försvarsnihilistisk propaganda. Lejonparten av medlen föreslås i år gå till Föreningen mellanfolkligt samarbete för fred. Svenska föreningen för Nationernas förbund skulle få 2 500 kronor.

Sedan emellertid Nationernas förbund icke lyckats avstyra kriget mellan Italien och Abessinien och icke lyckats hävda den svagare partens rätt ej heller lyckats förhindra de fruktansvärda grymheterna i spanska inbördeskriget, synes det oss som om en verksamhet vilken avser att belysa vad Nationernas förbund utträttat — och väl också vad förbundet icke mäktat utträtta — knappast skulle kunna bidra till att öka tilltron till förbundets förmåga att avveckla kriget.

I de tider, som nu äro förhanden, synes det oss icke motsvara världslägets krav att insöva det svenska folket i dimmiga förhoppningar om en världsfred, som tyvärr nog ingen nu levande lärer få skåda. Av större betydelse är nu att få vårt folk till insikt om nödvändigheten att så ordna det militära försvaret, att vi om möjligt kunna slippa krig inom våra egna landamären.

På grund härav få vi hemställa,

att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts proposition om ett anslag för budgetåret 1937/1938 av 25 000 kronor till upplysningsarbete för freden.

Stockholm den 22 januari 1937.

Bj. Holmgren.

T. G. v. Seth.

Erik Nylander.

Gösta Liedberg.

Erik Hagberg,

Malmö

Sven Lundberg.

N. E. Nilsson.

T. V. Lundell.

Linus Andersson.

Erik Magnusson.

C. Oscar Nolin.

L. E. Birger Gezelius.

Edvard Lithander.

